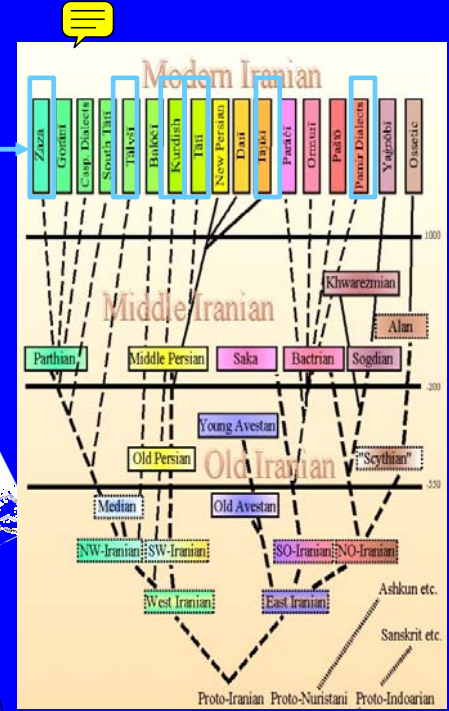

İrani dillerde *-miş*'li ortaçlar

1 *-miş* + hafif eylem' şeklindeki fiil yapımı, Tacikçe, Talişçe, Kürtçe, Zazaca, Tatça ve Sarikulcada bulunmaktadır. Bu İrani diller, hem coğrafi hem genetik açıdan muhtelifdir (bkz. aşağı ve sağ).

2 Talişçe ve Tatça Azerice ile, Kürtçe hem Azerice hem Türkçe ile, Zazaca Türkçe ile, Tacikçe Özbekçe ile, Sarikulca ise Uygurca ile temasta bulunmaktadır. Halbuki, çağdaş Özbekçe ve Uygurcada *-miş* eki işlek değildir. Çağataycanın kullanıldığı devirde de bu ekin kullanılışı yaygınlığını kaybetmeye başlıyordu.

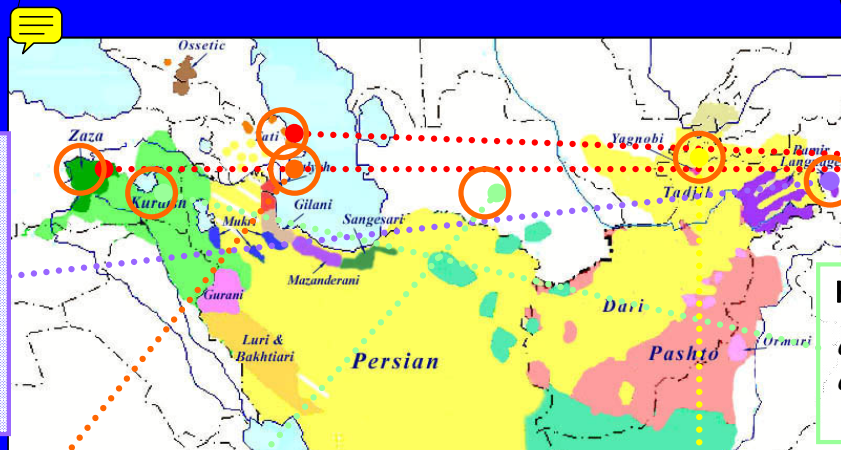
3 Bu durum, *-miş* ekinin Çağatayca devri veya ondan önceki devirde Türki dilden Sarikulca ve Tacikçeye geçtiği yönündeki görüşe yol açar.

4 Tacikçe kuzey şivelerinde *-miş*'li ortaçların kullanılması, Doerfer (1983-2003: 232) ve Soper (1996: 60)'nın izahlarına göre, *-miş* ekinin yüzyıllarca sene önce Türki dilden İrani dile aktarılmış olmasının imkanı işaret eder.

5 Ancak, *-miş*'li ortaçlar kullanan Tacik şiveleri ve Sarikulcanın konuşulduğu bölgelere yakın bölgelerde *-miş* eki işlek olan Uygur ve Özbek şiveleri vardır. (bkz. aşağı)

6 Sözkonusu İrani dillerde Türki ortaçların bulunması aktarmaya atfedilebilir, ama çeşitli İrani dillerde fiillerin yerine ortaçların ödünç alınmasının sebebi açık değildir (Hele ortaç yerine fiil kökü ödünç alınabilirken, örn. Buhara Tackikçesi *o'yla kardan* 'düşünmek' Özbekçe *o'ylamoq* 'düşünmek' fiilinden.)

Sarikulca

<i>boşlamış</i>	<i>tfeig</i>
<i>başlamış</i>	yapmak
'başlamak'	
<i>takşurmış</i>	<i>tfeig</i>
<i>kontrol etmiş</i>	yapmak
'kontrol etmek'	

Talişçe

<i>taniştirmiş</i>	<i>karde</i>
<i>taniştirmiş</i>	yapmak
'taniştirmek'	
<i>allatmış</i>	<i>karde</i>
<i>aldatmış</i>	yapmak
'aldatmak'	

Kürtçe

(Kurmanji; Aşhabat)	
<i>başlamış</i>	<i>kirin</i>
<i>başlamış</i>	yapmak
'başlamak'	

Tacikçe (kuzey şiveleri)

<i>uçraşmış</i>	<i>kardan</i>	<i>gaplaşmış</i>	<i>kardan</i>
<i>buluşmuş</i>	yapmak	<i>konusmuş</i>	yapmak
'buluşmak'		'konuşmak'	
<i>quvmış</i>	<i>kardan</i>	<i>tuşunmuş</i>	<i>kardan</i>
<i>kovmuş</i>	yapmak	<i>anlamış</i>	yapmak
'kovmak'		'anlamak'	

Doerfer'ya göre, Tatça ve Zazacada da *-miş* + hafif eylem' yapısı mevcuttur.

Kürtçe

<i>ermiş</i>	<i>кѣгъл</i>
<i>ermiş</i>	yapmak
'ermek'	